

Aanvullingen bij de familie Calliphoridae (Diptera) van de Belgische fauna naar aanleiding van het verschijnen van de naamlijst van de Belgische Diptera

Guido Van de Weyer

Abstract. Notes on the family Calliphoridae (Diptera) of the Belgian fauna mentioned in the List of Belgian Diptera

The list of Belgian Calliphoridae is studied. 11 species are mentioned as new to the list, the presence of 4 species is considered doubtful and 4 species are transferred from the Rhinophoridae to the Calliphoridae. The author always refers to material in his own collection.

Résumé. Notes sur la famille Calliphoridae (Diptera) de la faune belge après parution de la liste des Diptères belges

Après une étude de la liste des Calliphoridae belges, 11 espèces peuvent être ajoutées à cette liste, tandis que la présence en Belgique de 4 autres espèces mentionnées est douteuse. Enfin, 4 espèces sont transférées de la famille des Rhinophoridae à celle des Calliphoridae. L'auteur se réfère chaque fois aux exemplaires dans sa collection.

Key words: Calliphoridae - Rhinophoridae - nomenclature - faunistics - Belgium

Weyer, G. Van de: Unolaan 69, B-2620 Hemiksem.

Bij het nalezen van de naamlijst van de Belgische Calliphoridae (Grootaert, De Bruyn & De Meyer 1991) blijkt deze familie erg stiefmoederlijk behandeld te zijn. De redenen hiervoor worden door de auteurs zelf aangegeven:

- Bij de opmaak werd alleen rekening gehouden met de etiketten die zich bevinden bij insecten in het K.B.I.N. Omdat deze verzameling weinig recente gegevens bevat, ontbreken heel wat soorten die later beschreven werden.
- Het meest recente werk over Belgische Calliphoridae dateert reeds van 1936 (A. Collart).
- In deze familie zijn er zeer veel synoniemen (al dan niet correct) gebruikt, wat juiste naamgeving zeer moeilijk maakt.

Dit artikel wil dan ook slechts een bijdrage leveren aan deze naamlijst die, hoe dan ook in de loop der jaren nog zal moeten uitgebreid of gewijzigd worden. Alle vermelde dieren bevinden zich in mijn verzameling en werden gedetermineerd met de werken van Wainwright (1928), Séguy (1928, 1941),

Aubertin (1933), Van Emden (1954), Zumpt (1956), Schumann (1973, 1974) en Rognes (1991).

1. Genus *Lucilia* Robineau-Desvoidy, 1830

Lucilia ampullacea Villeneuve, 1922

1 ♂: Niel (Antwerpen), 1.XI.1987 en 2 ♀: Schelle (Antwerpen), 24.X.1987 en Hemiksem (Antwerpen), 29.X.1988.

Deze soort komt algemeen voor in Scandinavië (Rognes 1991) en werd reeds gemeld uit Duitsland, Frankrijk en Groot-Brittannië (Aubertin 1933). Het voorkomen in België is dan ook heel logisch. Ze lijkt echter zeldzamer dan de andere soorten uit dit genus en vliegt waarschijnlijk later op het jaar.

Lucilia richardsi Collin, 1926

1 ♂: Furfooz (Namur), 21.VIII.1990 en 1 ♀: Niel (Antwerpen), 3.VI.1990.

Deze soort wordt eveneens gemeld uit onze buurlanden zodat het voorkomen in België zeer normaal is.

Lucilia pilosiventris Kramer, 1910

Hoewel deze soort wordt vermeld in de naamlijst, lijkt haar aanwezigheid in België toch onzeker. Blijkbaar beperkt het areaal zich tot Midden- en Oost-Europa. De soort is evenmin gemeld uit Scandinavië, Nederland en Engeland. Vooral de wijfjes zijn zeer moeilijk te onderscheiden van *L. richardsi*. Het enige exemplaar in mijn bezit is een wijfje uit Varna (Bulgarije), 1.XI.1992.

2. Genus *Eurychaeta* Brauer & Bergenstamm, 1891

Eurychaeta palpalis (Robineau-Desvoidy, 1830)

Deze soort lijkt tijdens de zomermaanden vrij frequent voor te komen, vooral op Umbelliferae. In mijn verzameling bevinden zich 9 mannetjes en 14 wijfjes, alle uit de provincie Antwerpen (van 27.V tot 3.XI). Meer dan waarschijnlijk is de naam *Eurychaeta muscaria* (Meigen, 1826) in de naamlijst verkeerd gebruikt, omdat deze soort alleen voorkomt in Midden- en Zuid-Europa. Het veel gebruikte synoniem *Helicobosca distinguenda* Villeneuve, 1924 (zie Van Emden, 1954) slaat alleen op *Eurychaeta palpalis* (zie Séguy 1928, Rognes 1991). Een bijkomende moeilijkheid is weer dat de wijfjes van beide sorten zeer sterk op mekaar gelijken en dat de naam *Helicobosca*

muscaria ook gebruikt werd als synoniem voor *palpalis* (zie Robineau-Desvoidy 1863, Pandellé 1896, Thompson 1921). Ik stel daarom voor in de naamlijst *muscaria* te vervangen door *palpalis*.

3. Genus *Eggisops* Rondani, 1862

Eggisops pecchiolii Rondani, 1862

1 ♀: Voeren (Limburg), 17.V.1992. Deze soort is nieuw voor de Belgische fauna. Hoewel ze uit de buurlanden gemeld is, lijkt ze overal eerder zeldzaam.

4. Genus *Pollenia* Robineau-Desvoidy, 1830

Pollenia amentaria (Scopoli, 1763)

In de naamlijst wordt hiervoor waarschijnlijk de naam *Pollenia vespillo* (Fabricius, 1794) gebruikt. Zoals aangehaald door Rognes (1991) ("*vespillo*: authors, not Fabricius, 1794; misidentifications.") is deze naam oneigenlijk gebruikt en dient vervangen te worden door de bovenstaande. De echte *Pollenia vespillo* komt in België waarschijnlijk niet voor (Séguy 1928).

Pollenia angustigena Wainwright, 1940

In mijn verzameling 10 ♂ en 12 ♀, wat bewijst dat deze soort waarschijnlijk vrij talrijk en in heel België voorkomt. Hoogstwaarschijnlijk is ze niet vermeld in het K.B.I.N. omdat de aanwezige dieren gedetermineerd werden vóór 1940.

Pollenia griseotomentosa (Jacentkovský, 1944)

In mijn verzameling 10 ♂ en 6 ♀, wat tot dezelfde conclusie leidt als bij voorgaande soort. Toch lijkt ze minder talrijk.

Pollenia labialis Robineau-Desvoidy, 1863

In de naamlijst wordt *Pollenia depressa* (Meigen, 1826) vermeld als synoniem voor *Pollenia rudis* (Fabricius, 1794). Volgens Rognes (1991) is *depressa* echter synoniem voor *labialis*, zodat het erg waarschijnlijk lijkt dat ook dieren van deze soort in de verzameling van het K.B.I.N. aanwezig zijn. De aantallen in mijn verzameling (10 ♂ en 14 ♀) wijzen op een algemeen voorkomen.

Pollenia pallida Rodendorf, 1926

Deze soort is eerder zeldzaam en lijkt een voorkeur te hebben voor droge zandgronden. In mijn verzameling bevinden zich 5 exemplaren: 3 ♂ en 1 ♀ Opoeteren (Limburg), VI.1991 (malaiseval) en 1 ♀ Kalmthout (Antwerpen), 28.VIII.1991. Deze soort is nieuw voor de Belgische fauna en is reeds gemeld uit Frankrijk en Groot-Brittannië (als *Pollenia carinata* Wainwright, 1940).

Pollenia pediculata Macquart, 1834

Vrij talrijk in heel België (11 ♂ en 7 ♀ in mijn verzameling). Waarschijnlijk werd deze soort vroeger gedetermineerd als *Pollenia rudis* (Fabricius, 1794), vermits *Musca obscura* Fabricius, 1794 synoniem is van *Musca rudis* Fabricius, 1794 (zie Rognes 1991). Het synoniem *Pollenia obscura* (Fabricius, 1794) hoort dus niet bij *rudis* maar wel bij deze soort.

Pollenia varia (Meigen, 1826)

Deze naam dient afgevoerd te worden omdat hij synoniem is voor *Pollenia rudis* (Fabricius, 1794).

Pollenia atramentaria (Meigen, 1826)

Deze soort dient waarschijnlijk te worden afgevoerd omdat de naam *atramentaria* dikwijls gebruikt wordt als synoniem voor *Pollenia vespillo* (Fabricius, 1794). De enige exemplaren van *atramentaria* in mijn bezit stammen uit Val Gardena (Italië), VII.1992.

Besluit: Het genus *Pollenia* is duidelijk een zeer moeilijke groep en de studie ervan wordt door de vele synoniemen nog moeilijker. Het mag dan ook een aansporing zijn voor alle dipterologen om alle *Pollenia*'s eens wat nauwkeuriger te bekijken en vooral de genitaliën te onderzoeken. In tabel 1 doe ik een poging om de correcte namen te vermelden voor de namen gebruikt in de naamlijst en in de verzameling van het K.B.I.N.

Tabel 1: Namen uit het genus *Pollenia* Robineau-Desvoidy, 1830

Correcte naam	Naam gebruikt in de naamlijst en in de verzameling van het K.B.I.N.
<i>amentaria</i> (Scopoli, 1763)	<i>atramentaria vespillo</i> auct., nec (Fabricius, 1794)
<i>angustigena</i> (Wainwright, 1940)	<i>rudis</i> (Fabricius, 1794)
<i>griseomentosa</i> Jacentkovsky, 1944	<i>rudis</i> (Fabricius, 1794)
<i>labialis</i> Robineau-Desvoidy, 1830	<i>depressa</i> (Meigen, 1826) <i>rudis</i> (Fabricius, 1794)
<i>pallida</i> Rodendorf, 1926	?
<i>pediculata</i> Macquart, 1834	<i>obscura</i> (Fabricius, 1794) <i>rudis</i> (Fabricius, 1794)
<i>rudis</i> (Fabricius, 1794)	<i>varia</i> (Meigen, 1826) <i>rudis</i> (Fabricius, 1794)
<i>vagabunda</i> (Meigen, 1826)	<i>vagabunda</i> (Meigen, 1826)

Tenslotte worden enkele genera, die men vroeger rekende bij de familie Rhinophoridae, tegenwoordig beschouwd als een primitieve groep binnen de Calliphoridae (Downes 1965 en 1986, Kurahashi 1970, Schumann 1986, Shewell 1987, Rognes 1991). De discussie hieromtrent is zeker nog niet beëindigd. Normaal kunnen volgende soorten nog toegevoegd worden:

Angioneura fimbriata (Meigen, 1826): vermeld in de naamlijst.

Angioneura cyrtoneurina (Zetterstedt, 1859): 1 ♂ en 1 ♀: Voeren (Limburg), 27.V.1992, nieuw voor de Belgische fauna.

Melanomyia nana (Meigen, 1826): vermeld in de naamlijst.

Morinia melanoptera (Fallén, 1817): vermeld in de naamlijst als

Anthracomyia melanoptera Fallén, 1810.

Literatuur

- Aubertin, D., 1933. Revision of the genus *Lucilia* R.-D. (Diptera, Calliphoridae). - *J.Linn.Soc.Lond.(Zool.)* 38: 389-436.
- Collart, A., 1936. Les Diptères de Belgique dans l'oeuvre de Meigen "Systematische Beschreibung der bekannten Europäischen zweiflügeligen Insekten". - *Bull.Annls Soc.ent.Belg.* 76: 273-294.
- Downes, W.L., 1965. Tribe Melanomyiini. in: Stone, A. et al., A catalogue of the Diptera of America north of Mexico. - *Agric.Handb.* 276: iv, 1696 p., Washington D.C.
- Downes, W.L., 1986. The Nearctic *Melanomyia* and relatives (Diptera: Calliphoridae), a problem in calyprate classification. - *Bull. N.Y. State Mus.* 460: v, 1-35.
- Emden, F.I. Van, 1954. Diptera Cyclorrhapha Calyprata (I) Section (a) Tachinidae and

- Calliphoridae. - *Handbk Ident.Br.Insects* **10** (4)(a): 1-133.
- Grootaert, P., De Bruyn, L. & De Meyer, M., 1991. Catalogue of the Diptera of Belgium. - *Studiedokument van het K.B.I.N.* **70**: 193-194.
- Kurahashi, H., 1970. Tribe Calliphorini from Australian and Oriental regions. I. *Melinda*-group (Diptera: Calliphoridae). - *Pac.Ins.* **12**: 519-542.
- Pandellé, L., 1896. Études sur les Muscidas de France. Ite partie. - *Revue Ent.* **15**: 1-230.
- Robineau-Desvoidy, A.J.B., 1863. Histoire naturelle des Diptères des environs de Paris. Oeuvre posthume du Dr Robineau-Desvoidy publiée par les soins de sa famille, sous la direction de M.H. Monceaux. Paris, Leipzig, London **2**: 1-920.
- Rognes, K., 1991. Blowflies (Diptera, Calliphoridae) of Fennoscandia and Denmark. - *Fauna entomologica scandinavica* **24**: 1-272.
- Schumann, H., 1973. Revision der palaearktischen *Melinda*-Arten (Diptera: Calliphoridae). - *Dt.ent.Z., N.F.* **20**: 293-314.
- Schumann, H., 1974. Revision der palaearktischen *Bellardia*-Arten (Diptera, Calliphoridae). - *Dt.ent.Z., N.F.* **21**: 231-299.
- Schumann, H., 1986. Family Calliphoridae. in: Soós, Á. & Papp, L. (eds), *Catalogue of Palaearctic Diptera, 12, Calliphoridae-Sarcophagidae*. Budapest, 265 p.
- Séguy, E., 1928. Études sur les mouches parasites. Tome I: Conopides, Oestrides et Calliphorines de l'Europe occidentale. Recherches sur la morphologie et la distribution géographique des Diptères à larves parasites. - *Encycl.ent. (A)* **9**: 1-251.
- Séguy, E., 1941. Études sur les mouches parasites. Tome II: Calliphorides. Calliphorines (suite), Sarcophagines et Rhinophorines de l'Europe occidentale et méridionale. Recherches sur la morphologie et la distribution géographique des Diptères à larves parasites. - *Encycl.ent. (A)* **21**: 1-436.
- Shewell, G.E., 1987. 106. Calliphoridae, in: McAlpine, J. et al. (eds). *Manual of Nearctic Diptera, 2.* - *Res. Branch Agric. Canada Monogr. Ottawa* **28**: vi, 675-1332.
- Thompson, W.R., 1921. Contributions à la connaissance des formes larvaires des Sarcophagides (Dipt.) I: *Engyops Pecchiolii* Rond. - *Bull.Soc.ent.Fr.* **1921**: 27-31.
- Wainwright, C.J., 1928. The British Tachinidae (Diptera). - *Trans.ent.Soc.Lond.* **76**: 139-254.
- Zumpt F., 1956. 64i Calliphoridae. In Lindner, E.: *Fliegen der palaarktischen Region* **11**: 1-140.